

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samrådspørgsmål A af 4. oktober 2006
Titel	”Mener ministeren, at der er en sammenhæng mellem det faldende antal af ansøgere til lærerseminarierne og den manglende prestige i lærerarbejdet, og hvilke initiativer vil ministeren tage for at give lærerarbejdet mere prestige, øge tilgangen af studerende til lærerseminarierne og skabe mere prestige omkring læreruddannelsen?”
Målgruppe	Folketingets Uddannelsesudvalg
Arrangør	Folketingets Uddannelsesudvalg
Taletid	Ej nærmere defineret
Tid og sted	Fredag den 3. november 2006, kl. 09.00 Folketinget, værelse S-092

Disposition

1. **Indledning**
2. **Om sammenhæng mellem faldende søgning til lærerseminarierne og manglende lærerprestige**
3. **Om ministerens initiativer mht. mere prestige og øget tilgang til læreruddannelsen**
4. **Om ministerens initiativer mht. mere prestige i lærergerningen**

5. **[Beredskabspunkt – Om betydningen af de nye professionshøjskoler mht. kvalitet i læreruddannelsen]**

1. Indledning

Samrådsspørgsmål A er stillet den 4. oktober 2006 – for godt en måned siden.

Det er vilkårene i det politiske system, at nogle spørgsmål under tiden kan overhale andre indenom.

Jeg har netop i besvarelsen af et skriftligt folketingsspørgsmål nr. S 329 af 23. oktober 2006 redegjort for – dels min holdning til den indflydelse, prestige kan have, på valg af uddannelse og karrierevej – dels hvad jeg mener, der er behov for at sætte i værk på nuværende tidspunkt.

Jeg kan derfor henviser til min besvarelse af S 329, som jeg nu vil benytte lejligheden til at uddybe.

2. Om sammenhæng mellem faldende søgning til lærerseminarierne og manglende lærerprestige

Jeg antager, at en professions prestige, herunder manglende prestige, kan have indflydelse på valg af uddannelse og karrierevej. Men det er en antagelse. En antagelse som hverken omfatter alle professioner, og næppe heller samtlige valg vedrørende en given profession.

Som jeg har oplyst i svaret på folketingsspørgsmål nr. S 329, er frisørfaget placeret som nr. 65 på Ugebrevet A4's top 99 over de mest almindelige stillinger. Frisørerne ligger altså ganske lavt med hensyn til befolkningens anseelse. Alligevel er der ikke rekrutteringsproblemer til frisøruddannelsen. Vi er tværtimod nødt til at begrænse adgangen til uddannelsen under hensyn til mulighederne for beskæftigelse.

Der er altså ikke nogen automatik mellem lav prestige og lav søgning til et område.

A4's kortlægning af danskernes rangorden med hensyn til prestige giver ikke noget billede af, hvordan der vælges uddannelses- og karrierevej.

Uafhængig af prestige-kortlægningen har A4 i en internetafstemning på deres hjemmeside i oktober stillet hjemmesidens besøgende spørgsmålet:

”I hvor høj grad har prestige betydet noget for dit valg af karriere og arbejde?”

217 personer har deltaget i afstemningen. Heraf svarer 46% ”intet”, 33% ”lidt”, 15% ”meget” og 6% ”alt”.

Afstemningen kan selvfølgelig ikke bruges som statistisk grundlag for konklusioner om betydningen af en professions prestige. Dertil er der for få deltagere og for mange ubekendte. Når jeg nævner afstemningen, er det fordi, at den sammen med A4's artikler fra den 2. og 23. oktober 2006 mig bekendt er det eneste aktuelle materiale, vi har i dag.

At der i øjeblikket ikke er et validt statistisk grundlag at forholde sig til, betyder ikke, at vi har ligget på den lade side i ministeriet. Vi har i ministeriet i løbet af efteråret drøftet, hvordan vi bedst forholder os til den situation, at ansøgertallene til en række mellemlange videregående uddannelser, herunder læreruddannelsen er faldende. Det gælder ikke mindst i lyset af arbejdsmarkedets efterspørgsel.

Jeg har således bedt ministeriet iværksætte to undersøgelser, som vil give os et grundlag, som vi kan forholde os til.

For det første er der behov for en generel undersøgelse af de unges bevæggrunde for valg og fravalg af de mellemlange videregående uddannelser. Ministeriet er i gang med at indhente tilbud på sådan en undersøgelse. Undersøgelsen forventes klar med udgangen af februar 2007.

Derudover mener jeg, at der – i lyset af de faldende ansøgertal til lærerseminarierne – er behov for en specifik prognose for den fremtidige forsyning af folkeskolelærere. Som jeg har oplyst i besvarelsen af S 329, har ministeriet bedt UNI-C om at udarbejde en lærerprognose. Også lærerprognosen ventes klar i foråret 2007.

3. Om ministerens initiativer mht. mere prestigefulde og øget tilgang til læreruddannelsen

Når undersøgelserne af dels de unges motivation for valg af uddannelse og dels den fremtidige lærerforsyning er klar, vil jeg være i stand til at vurdere, hvilke initiativer, der måtte være behov for med hensyn til øget tilgang til læreruddannelsen.

Med hensyn til mere prestige i læreruddannelsen bør den reform af uddannelsen, som er blevet til i et bredt politisk samarbejde, give uddannelsen et prestigeløft.

Blandt reformens mål er, at de uddannede lærere bliver specialister i undervisning. Blandt andet giver de nye store linjefag plads til fordybelse, og der kommer et bedre samspil mellem fag og pædagogik.

Hvad der imidlertid er mindst lige så væsentligt, er de nye adgangskrav til linjefag. Forligspartierne bag reformen var enige om at højne niveauet i uddannelsen gennem adgangskrav til linjefag. Og som det fremgår af lovbemærkningerne vil de nye krav signalere forventninger til de studerende om en indsats på et højt niveau.

Når jeg særligt fremhæver de kommende adgangskrav skyldes det, at netop skrappe optagelseskriterier ifølge A4's artikel "Danskernes nye rangorden" fra den 23. oktober 2006 kan medvirke til øget anseelse i befolkningens øjne. Det at være en af dem, der er kvalificerede til optagelse og kommer igennem nåleøjet, kan ifølge A4 bidrage til en højere plads på ranglisten. Som arbejdsmarkedsforsker og professor ved Roskilde Universitetscenter, Steen Scheuer, udtaler til artiklen "er [der] jo ikke noget ved at være i et erhverv, hvor alle og enhver kan komme ind".

Jeg har sagt det før – vi skal væk fra klichéen om, at enhver kan blive lærer.

Jeg ser gerne, at vi generelt kræver mindst 8 på B-niveau i de gymnasiale fag, der skal give adgang til læreruddannelsens linjefag. Men det er endnu for tidligt at sige, hvordan de kommende krav bliver.

Der er dog meget der tyder på, at det vil være en god investering i styrkelsen af læreruddannelsen at stille høje krav til de lærerstuderende.

4. Om ministerens initiativer mht. mere prestigie i lærergerningen

Med hensyn til prestigie i lærergerningen er der nogle, der ynder at fremstille mig som en undervisningsminister, der ikke kan lide lærere. Det er langt fra rigtigt. Jeg har meget stor respekt for lærernes arbejde. Og jeg samler på gode eksempler om skolen og om lærerarbejdet. Dem skal jeg ikke lede længe for at finde.

Men desværre er der en generel tendens til, at en dårlig historie skaber større interesse end de mange gode historier. Den tendens vil vi fra regeringens side gerne være med til at ændre. Vi vil have de gode historier om skolen frem i lyset. Vi vil hjælpe med til, at lærerne får mulighed for at profilere sig selv som de eksperter, de er.

Lærere er eksperter i at undervise børn. De kan engagere deres elever i emner og spørgsmål, som ellers ikke har elevernes umiddelbare interesse. De gode lærere kan bevare elevernes engagement og lyst til at lære, når den første nysgerrighed og fascination har lagt sig. Og de kan give faglige udfordringer til alle eleverne – både de meget dygtige og selvstændige, og dem der har behov for særlig støtte.

Med de gode historier fra skolens verden skal vi støtte lærerne i det, de gør, så der kan komme til at stå mere respekt om deres arbejde. Lærerarbejdet er ikke kun en sag for lærerne selv. Lærerarbejdet har afgørende betydning for vores samfunds vækst og velfærd. Folkeskolen udgør første etape af et endnu længere uddannelsesforløb, som de unge skal gennemføre, når de har forladt folkeskolen.

Vi arbejder i regeringen målrettet på, at folkeskolen kommer til at høre blandt verdens bedste skolesystemer. I det arbejde giver vi skolerne nogle redskaber – redskaber, som samtidig vil synliggøre over for omverdenen, hvordan lærerne professionelt og målrettet arbejder på at give eleverne de faglige udfordringer, de har brug for.

Det drejer sig bl.a. om fagspecifikke inspirationsmaterialer, der kan synliggøre og kvalificere folkeskolens løbende evaluering, de nye obligatoriske tests, offentliggørelse af landsresultaterne af de nationale tests, så omverdenen kan forsikre sig om, at udviklingen inden for de testede områder overordnet set går i den rigtige retning, de skriftlige elevplaner, der indføres i løbet af dette skoleår, som vil sikre indsigt i resultaterne af undervisningen i forhold til den enkelte elev og den nødvendige opfølgning og indførelsen af obligatoriske afgangsprøver i næsten alle skolefag, som vil gøre det klarere, om det lykkes at give alle elever en fagligt udbytterig skolegang

Blandt andet ved hjælp af disse redskaber vil skolerne og lærerne kunne vise omverdenen, hvad de dur til. Med en større grad af dokumentation og tydelighed får lærerne mulighed for at synliggøre deres professionelle kompetence. De vil i højere grad kunne sætte ord på, hvad de udretter med deres særlige faglighed. De får simpelthen bedre mulighed for at skabe tillid, ro og respekt om deres arbejde.

[5. BEREDSKABSPUNKT – Om betydningen af de nye professionshøjskoler mht. kvalitet i læreruddannelsen]

[Om etablering af professionshøjskoler]

Læreruddannelsen finder i dag sted på 18 lærerseminarier. 17 lærerseminarier indgår i 10 CVU'er. Lærerseminarierne og CVU'erne gør i dag et godt arbejde.

Hvis regeringens målsætninger for de videregående uddannelser og intentionerne i lærerreformen om øget faglighed for alvor skal realiseres, så kræver det en styrkelse af de rammer, hvori uddannelserne foregår og fagligheden udvikles. Det vil sige en styrkelse af uddannelsesinstitutionerne.

Med velfærdsaftalen er der enighed om at oprette professionshøjskoler.

Professionshøjskolerne vil sikre stærke faglige miljøer til den nye læreruddannelse, meritlæreruddannelsen, pædagogisk efter- og videreuddannelse og udviklingsprojekter og videntcentre inden for fagdidaktik og folkeskolens fag.

[Om arbejdsdeling, specialisering og styrkelse af de små seminarier]

Situationen i dag er, at nogle seminarier udbyder mange linjefag med få studerende på det enkelte fag. Det indebærer, at de faglige miljøer for det enkelte linjefag ofte er små – ofte med én eller få lærere inden for det samme faglige område – fleksibiliteten er ringe og mulighederne for at optimere holdstørrelser vanskelig. Det hindrer den specialisering, der er behov for.

Tilstrækkelige faglige miljøer inden for alle linjefag og en bedre arbejdsdeling er en forudsætning for at kunne tilbyde de lærerstuderende muligheder for større faglig og fagdidaktisk fordybelse inden for alle fag.

Et øget samarbejde mellem de faglige miljøer på seminarierne inden for en professionshøjskole kan sikre, at selv linjefag med få studerende på det enkelte seminarium kan have en høj kvalitet. På en professionshøjskole er der bedre muligheder for at skabe tilstrækkelig faglige miljøer, hvor lærerne kan diskutere faglige problemstillinger og trække på hinandens erfaringer og viden. Samarbejde på tværs af seminarier om en arbejdsdeling kan sikre, at alle ikke behøver udbyde det samme til enhver tid. Med en øget arbejdsdeling institutionerne imellem kan den enkelte institution opbygge en faglig profil og fokusere indsatsen for faglig udvikling.

[Om sikring af kvalitet, udvikling og forskningstilknytning]

Professionshøjskolerne får tilstrækkelige ressourcer til systematisk og med kraft at prioritere udvikling af uddannelseskvalitet, praksis og professionsbaseret viden. Professionshøjskolernes større ressourcebasis skal blandt andet sikre, at uddannelsen af lærere, uanset hvor den foregår, bygger på erfaringer fra forskning, udviklingsarbejder og evalueringer. Resultater fra uddannelsesforskning skal anvendes aktivt i læreruddannelsen og finde vej til skolens hverdag.

Den faglige tyngde i læreruddannelsen skal løftes gennem efter- og videreuddannelse af uddannelsens undervisere. Seminarielærerne skal deltage systematisk i forsøgs- og udviklingsarbejde med skoler, kommuner og andre.

Professionshøjskolerne skal for at realisere målsætningerne om højere kvalitet prioritere ressourcer til udviklingsaktiviteter, samarbejde med universiteter og efter- og videreuddannelse af underviserne.

Prioritering af ressourcer til faglig udvikling kræver et vist volumen, hvis ikke midlerne i for høj grad skal have indflydelse på undervisningsopgaven. Der er større mulighed herfor i større institutioner, som kan fordele investeringer i viden på flere studenterårsværk. En samlet ledelse giver muligheder for at prioritere midlerne til udviklingsaktiviteter og opbygning af stærke faglige miljøer.

Hvis en institution skal være en attraktiv samarbejdspartner for en kommune eller et universitet, forudsætter det, at der er et fagligt miljø af en vis størrelse og kvalitet. Professionshøjskolerne kan bedre fungere som attraktive og ligeværdige samarbejdspartnere i forhold til kommuner og universiteter.